Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 11. 1978, sp. zn. Tpj 90/78, ECLI:CZ:NS:1978:TPJ.90.1978.1

Číslo: 48/1979

Právní věta:

Povinnost doručit rozsudek zákonnému zástupci mladistvého obžalovaného trvá do doby nabytí zletilosti obžalovaným. Není-li do té doby rozsudek zákonnému zástupci doručen, nemůže lhůta k podání odvolání u obžalovaného (a jeho obhájce uplynout dříve než po osmi dnech ode dne, kdy obžalovaný dovršil osmnáctý rok svého věku (popř. kdy obžalovaný starší šestnácti let uzavřel manželství), tj. ode dne, kdy nejpozději měl být rozsudek zákonnému zástupci mladistvého obžalovaného doručen. Stejná lhůta k podání odvolání však běží i dřívějším zákonným zástupcům mladistvého obžalovaného (pokud jimi je některá z osob uvedených v § 247 odst. 2 tr. ř.), kteří však již nemohou podat odvolání za obžalovaného proti jeho vůli.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.11.1978

Spisová značka: Tpj 90/78

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Doručování, Lhůty v řízení, Odvolání, Řízení proti mladistvým

Předpisy: 141/1961 Sb. § 247 odst. 2 141/1961 Sb. § 248 odst. 2 141/1961 Sb. § 34 141/1961 Sb. § 130

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

V soudní praxi se vyskytly otázky, jak postupovat z hlediska lhůty při podání odvolání u zákonných zástupců a z toho vyplývající otázky právní moci rozsudku v případech, kdy rozsudek nebyl zákonným zástupcům mladistvého obviněného doručen do doby, než takový obviněný nabyl zletilosti.

Některé soudy doručují rozsudek zákonným zástupcům mladistvého obviněného i poté, co se obviněný stal zletilým (ač již v této době nejde o zákonné zástupce obviněného) a v případech, kdy odvolání proti rozsudku nepodají jiné oprávněné osoby, považují rozsudek za pravomocný až po uplynutí osmi dnů od doručení jeho opisu. Vyskytly se i případy, kdy se soud pokoušel bezvýsledně doručit opis rozsudku „zákonným zástupcům“ mladistvého obviněného ještě několik měsíců poté, co již takový obviněný dosáhl zletilosti.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR proto navrhl podle § 21c odst. 2 zákona o organizaci soudů a o volbách soudců č. 36/1964 Sb. (úplné znění podle vyhl. č. 19/1970 Sb.) trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu ČSR zaujetí stanoviska k těmto otázkám.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSR zaujalo k uvedeným otázkám toto

stanovisko:

Podle ustanovení § 8 o. z. způsobilost občana vlastními právními úkony nabývat práva a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá jen uzavřením manželství, které může povolit soud z důležitých důvodů u nezletilého staršího šestnácti let (§ 13 odst. 1 zák. o rod.).

Nezletilá osoba má zákonného zástupce, jímž může být kterýkoliv z rodičů, který je způsobilý k právním úkonům v celém rozsahu a nebyl zbaven svých rodičovských práv, popř. osvojitel nebo opatrovník nezletilce anebo kolizní opatrovník (viz § 26, § 27 odst. 1 a § 30 o. z., § 34 odst. 1, § 36, § 63, § 78, § 37 odst. 2, 3 a § 81 odst. 2 zák. o rod.).

Práva zákonného zástupce v trestním řízení upravuje souhrnně ustanovení § 34 tr. ř., v jednotlivostech i další ustanovení trestního řádu.

Podle § 130 odst. 2 tr. ř. má-li obžalovaný obhájce nebo zákonného zástupce, doručí se opis rozsudku též jim. Vzhledem k tomu, že zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku (výjimečně též dříve, srov. § 8 odst. 2 o. z.), obžalovaný, který nabyl zletilosti, již nemá zákonného zástupce (nejde-li o případ uvedený v § 27 odst. 2 o. z.) a opis rozsudku se doručí pouze osobám uvedeným v § 130 odst. 1 tr. ř., orgánu pověřenému péčí o mládež a obhájci, který obžalovaného zastupuje.

Jestliže se rozsudek doručuje jak obžalovanému, tak i jeho obhájci a zákonnému zástupci (tomu však jen pokud ještě je zákonným zástupcem, tj. do doby nabytí zletilosti obžalovaným), běží lhůta k podání odvolání každé z těchto osob od toho doručení, které u nich bylo provedeno nejpozději (§ 248 odst. 2 tr. ř.). Jestliže však již obžalovaný nabyl zletilosti, aniž byl opis rozsudku doručen zákonnému zástupci, nemá zákonného zástupce a jeho rodičům, případně osvojiteli končí lhůta k podání odvolání týmž dnem jako obžalovanému (§ 248 odst. 3 tr. ř.); tyto osoby také již pak nemohou podat odvolání proti vůli obžalovaného jeho jménem.

Dále je třeba zabývat se otázkou, kdy v takovém případě končí obžalovanému lhůta k podání odvolání. Z toho, co bylo výše uvedeno, vyplývá, že obžalovanému (a jeho obhájci) nemůže skončit tato lhůta před tím, než uplyne osm dní od doby, kdy byl rozsudek doručen poslední z osob, které jsou uvedeny v § 248 odst. 2 tr. ř. Má-li soud povinnost doručit podle § 130 odst. 2 tr. ř. rozsudek též zákonnému zástupci, nemůže obžalovanému (a jeho obhájci) lhůta k podání odvolání skončit dříve, než uplyne osm dní od doby, kdy tato povinnost skončila, tj. od doby, kdy obžalovaný dosáhl zletilosti. Proto také po uplynutí osmi dnů od této doby nastává v těchto případech právní moc rozsudku.

Podle toho mohou v praxi soudů nastat zejména tyto eventuality, při nichž v době vyhlášení rozsudku nebyl obžalovaný zletilý:

1. Rozsudek je obžalovanému, obhájci a zákonnému zástupci doručen dříve než osm dní před nabytím zletilosti obžalovaného. Lhůta k podání odvolání běží všem těmto osobám od doručení, které bylo provedeno nejpozději; zákonný zástupce může podat odvolání za obviněného v jeho prospěch, a to i proti jeho vůli.

2. Rozsudek je obžalovanému, obhájci a zákonnému zástupci doručen méně než osm dní před nabytím zletilosti obžalovaného. Lhůta k podání odvolání běží rovněž všem těmto osobám od doručení, které bylo provedeno nejpozději (končí tedy již po nabytí zletilosti obžalovaným), avšak zákonný zástupce může podat odvolání za obžalovaného v jeho prospěch, a to i proti jeho vůli jen do doby, kdy obžalovaný nabyl zletilosti. Po této době (do uplynutí osmi dnů od doručení, které bylo provedeno nejpozději) může podat odvolání již jen jako příbuzný obžalovaného uvedený v § 247 odst. 2 tr. ř.

3. Rozsudek je obžalovanému a obhájci doručen před nabytím zletilosti obžalovaného, zákonnému zástupci až po nabytí zletilosti obžalovaného. Lhůta k podání odvolání končí všem těmto osobám uplynutím osmi dnů po nabytí zletilosti obžalovaného, přičemž tu již není zákonného zástupce a rodiče (osvojitel) mohou podat v této lhůtě odvolání jen jako příbuzní obžalovaného uvedení v § 247 odst. 2 tr. ř. (arg. § 248 odst. 3 tr. ř. jiným osobám … končí lhůta týmž dnem jako obžalovanému“). Tento závěr vyplývá z povinnosti soudu doručit rozsudek zákonnému zástupci obžalovaného, přičemž tato povinnost trvá do nabytí zletilosti obžalovaného. Do této doby proto také nemohla obžalovanému (a jeho obhájci), avšak ani zákonnému zástupci uplynout lhůta k podání odvolání, jak to vyplývá z ustanovení § 248 odst. 2 tr. ř. Nepodařilo-li se doručit rozsudek zákonnému zástupci do nabytí zletilosti obžalovaného, tato povinnost končí a lhůta k podání odvolání u obžalovaného (a jeho obhájce) počíná běžet od následujícího dne, jako by nejpozději v den dovršení osmnáctého roku věku obžalovaného (popř. v den uzavření manželství nezletilcem starším šestnácti let) byl doručen rozsudek zákonnému zástupci.